

Aan de voorzitter van de Parlementaire Enquêtecommissie Corona

De heer D. de Kort
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 15 juli 2026

Betreft: Internationale ervaringen met corruptierisico's in crisisbeleid – ter ondersteuning van uw onderzoek

Geachte leden van de Enquêtecommissie,

Als directeur van Transparency International Nederland (TI-NL) volg ik het werk van uw commissie met grote belangstelling en respect. Het diepgaand onderzoeken van de Nederlandse aanpak van de coronacrisis, met als doel lessen te trekken voor toekomstige crises, is van groot maatschappelijk belang. Met deze brief wil ik twee rapporten onder uw aandacht brengen die voor uw werk relevant kunnen zijn, aangevuld met een verwijzing naar bredere kennis binnen onze internationale organisatie.

1. De bevindingen van de Britse Covid-19 Inquiry en het rapport 'Behind the Masks' van Transparency International UK

Op 14 juli 2026 publiceerde de Britse Covid-19 Inquiry haar Module 5-rapport over de inkoop van persoonlijke beschermingsmiddelen (PPE) tijdens de pandemie. Het rapport concludeert dat van de ruim £14,9 miljard die aan PPE is uitgegeven, bijna £10 miljard verspild is. Een deel van die verspilling verliep via de zogeheten 'VIP-lane', waar leveranciers met politieke connecties structureel werden bevoordeeld, zonder dat de gebruikelijke waarborgen voor concurrentie en *due diligence* werden toegepast.

Deze conclusies bevestigen wat Transparency International UK (TI-UK) al eerder had blootgelegd in haar onderzoek 'Behind the Masks: Corruption red flags in COVID-19 public procurement'. Dat rapport bracht systematische signalen van bevoordeling in de Britse noodinkoop van coronagerelateerde goederen in kaart en liet zien hoe snelheid in crisisbeleid, zonder adequate transparantie- en controlemechanismen, corruptierisico's vergroot. Beide documenten samen geven een gedetailleerd beeld van hoe een gebrek aan transparantie in crisisinkoop tot omvangrijke verspilling van publiek geld kan leiden, en hoe onderzoek achteraf zulke patronen blootlegt.

Het bericht van TI-UK over de publicatie van het Module 5-rapport is hier te vinden: transparency.org.uk. Het rapport 'Behind the Masks' zelf is hier te raadplegen: transparency.org.uk/publications.

2. Bredere kennis binnen het wereldwijde Transparency International-netwerk

Ook buiten het Verenigd Koninkrijk heeft het secretariaat van onze wereldwijde beweging Transparency International in Berlijn, samen met nationale afdelingen wereldwijd, gedurende de pandemie gewerkt aan het in kaart brengen van corruptierisico's in crisisrespons. Binnen het programma 'Countering corruption amid COVID-19' zijn onder meer transparantievoorwaarden meegenomen in een groot aantal IMF-noodleningen, zijn databases opgezet over de inkoop en verdeling van coronavaccins, en zijn via onze Advocacy and Legal Advice Centres (ALACs) in tientallen landen concrete meldingen van corruptie in de coronarespons gedocumenteerd. Verschillende nationale afdelingen, waaronder Transparency International Zambia, publiceerden eigen risicoanalyses en monitoringrapporten over noodinkoop en de besteding van internationale hulp gelden.

Een overzicht van dit programma en de bijbehorende publicaties is te vinden op: transparency.org/en/projects/countering-corruption-amid-covid-19. Mocht de commissie behoefte hebben aan verdere achtergrondinformatie, specifieke landenvoorbeelden, of een gesprek met collega's van het secretariaat of van andere nationale afdelingen die dit onderzoek hebben uitgevoerd, dan breng ik u graag met hen in contact.

Uw onderzoek richt zich op de manier waarop afwegingen zijn gemaakt tussen het belang van de volksgezondheid en andere maatschappelijke belangen. Een terugkerend patroon in al deze bevindingen is dat crisissituaties vragen om snelheid, maar dat snelheid zonder ingebouwde transparantie- en controlemechanismen het risico op bevoordeling, verspilling en corruptie sterk vergroot. Wij hopen dat de ervaringen uit het Verenigd Koninkrijk en uit andere landen uw commissie kunnen helpen bij het formuleren van lessen voor de Nederlandse aanpak van toekomstige crises, met name waar het gaat om noodinkoop, crisiswetgeving, verantwoording achteraf en de rol van onafhankelijk toezicht.

Transparency International Nederland denkt graag verder mee met uw commissie, en ik hoor graag of deze informatie van nut is of dat een nadere toelichting gewenst is.

Met vriendelijke groet,

Lousewies van der Laan
Directeur, Transparency International Nederland